

Příprava ohařů na zkoušky vloh

Zkoušky vloh (ZV) jsou potřebné z chovatelského hlediska, neboť pes na nich nejlépe ukáže vrozené vlastnosti, které nejsou dosud ovlivněny vyšším stupněm výcviku. (LZ,VZ).

Jsou důležité z hlediska kontroly dědičnosti vhodné pro kontrolu výchovy štěněte a včasného započetí výcviku. Je proto žádoucí, aby se těchto zkoušek zúčastňovalo co nejvíce ohařů. ZV se pořádají převážně v měsíci květnu. Není to však podmínkou. Zkoušky vloh se mohou se stejnou úspěšností (zazvěření) konat i na podzim rovněž v nízkých krytinách po skončení sklizňových prací. Oba termíny jsou vhodné, neboť je relativní dostatek zvěře. Tím vylučuji teorii, že na jaře není v honitbách dostatek zvěře k potřebnému výcviku a proto výmluva mnohých vůdců vést či nevést psa na ZV je bezpředmětná. Mladí psi nejsou cvičeni a předváděni na ZV většinou z pohodlnosti a také z neznalosti významu těchto zkoušek. Navíc zde mohou ohaři většiny plemen splnit limitující známky pro pozdější zařazení do chovu (viz. ustanovení některých klubů).

Již počátkem března je proto nutné začít se systematickým výcvikem v poli, aby byl ohař za 6 – 8 neděl připraven ke zkouškám. Jestliže jsme do této doby psíka poněkud zanedbali ve výcviku poslušnosti, je nutno s ním ihned důkladně zopakovat a procvičit „daun“ na každou vzdálenost a s tím spojené i přivolání. Tento cvik je základem celého výcviku, neboť jedině jím dokážeme ovládnout psa v poli, před zvěří, po výstřelu a vůbec za každých okolností. Veškeré úsilí zaměříme k tomu, aby pes plnil naše rozkazy rychle a přesně. Teprve když jsme si jistí, že si pes v každé vzdálenosti od nás lehne na zvukový nebo zrakový povel, můžeme s ním začít výcvik v zazvěřené části honitby.

Při nácviu máme zpočátku psa na vodítku a nutíme ho, po případě i pomocí proutku, (dle povahy psa), aby na povel: „Daun“ bleskurychle lehl. Žádnou liknavost netrpíme. Později tento cvik provádíme na dlouhé šňůře od 5 – 30 metrů od cvičitele. Liknavost trestáme trhnutím šňůry, u tvrdších psů použijeme výcvikový obojek (viz. Knoll a Bába). Pokud cvik dělá na vzdálenost psíkovy potíže, přivoláme ho a opakujeme cvik třeba 10x za sebou „daun“ k noze, „daun „ k noze ... atd., přičemž nutíme psa k rychlejšímu výkonu, třeba i za pomocí proutku. Při povelu „daun“ na větší vzdálenost vždy zároveň vzpažíme. Později hlasitý povel vynecháme a jestliže si pes na zdvihnutí paže nelehne, velíme: „Co je to daun“ a trestáme ho tak, jak už bylo uvedeno. Jakmile se pes naučí daunovat na tento zrakový povel, pak zároveň se vzpažením pískneme dlouhé „ fííí „. Po několika cvicích pes pochopí, že je nutno daunovat i na tento hvizd, i když vztyčenou pravici nevidí. Potom střídavě používáme „daun“, vzpažení a dlouhého hvizdu.

Výstřel u psa může vzbudit překvapení a zvědavost. Naopak může psa v jeho běžném projevu přibrzdit, u některého se může projevit určitý stupeň opatrnosti až bázlivosti. Než před psíkem vystřelíme, musí si tento zvyknout, že při vzpažení (povel k ulehnutí – daun) budeme mít v ruce střílnou zbraň. První výstřel však psík uslyší (podle povahy) v co možné největší vzdálenosti od nás. Bereme v úvahu i jeho ovladatelnost. Pokud se psík po výstřelu zastaví a bude se rozhlížet kolem „ co že se to děje „ dáváme zvukový i zrakový povel současně k ulehnutí-„ daunu“ . Psík většinou reaguje dle našeho přání. Pokud psík po výstřelu běží rychle k nám, chválíme ho a požadujeme ulehnutí třeba až v přímé blízkosti cvičitele. V prvním případě psíka pochválíme a pokynem mu naznačíme možnost dalšího

hledání. Pokud přiběhne až k nám, pochválíme ho a naznačíme psíkovi směr, kterým má od nás odběhnout, případně již hledat.

V druhém případě je však nutno předvídat určitou opatrnost psa při naznačení směru, kterým má odběhnout. Psíkovi se od nás nechce a stále sleduje naše pohyby. Zde je nutné psíka zastavit, pochválit, nechat ho „odpočnout“ jinou činností, kterou rád vykonává. Opakovaně již u žádného psa ten den, či tu dobu výcviku v poli nestřílíme. Ze své zkušenosti ,střílet zpočátku různými náhražkami než loveckou zbraní, nedoporučuji. Ale je to věc názoru, který nikomu nevnucuji. Každý se musí pro výcvik klidu po výstřelu rozhodnout v první řadě dle povahy psa. Sám pak určit další postup. Pokud pes projevuje trvalý ostych až bázlivost, je nutné se obrátit na zkušeného cvičitele a postupovat dle jeho rady. V tom případě je nezbytné vidět reakci psa. To je však již o něčem jiném, než o ZV. Pokud na dané povely, včetně výstřelu, bude psík reagovat dle našeho přání, pak další výcvik psa v poli už půjde rychleji kupředu.

U výcviku z poslušnosti obecně, je nutné si uvědomit, že pes s vrozenou poslušností je lehce cvičitelný a také brzy zralý, i když někteří bývají měkčího založení. Zde musíme s výstřelem velmi opatrně a plně využít zaneprázdněnosti psíka jinými vlivy než jsou vlivy naše. Rozvoji vloh takového psa musí být ponechán určitý volný vývoj. Neustálým pískáním, voláním a uplatňováním svého vlivu na mladé psy se dopouští vůdce velké chyby. Také stálé napomínání a úzkostlivé nucení ke klidu je škodlivé. Hledání ohaře se potom nerozvine podle přirozených vloh.

Opakem je pes, který při vypuštění z řemene se rychle vzdálí z vlivu svého pána a někde v dáli prohání zajíce či skřivánky. Nad takovým psem většinou nezkušení cvičitelé lámou hůl a v jejich očích nemá valnou cenu. Opak je pravdou. V očích odborníka jsou tyto psi se silně vyvinutým loveckým pudem jedni z nejlepších. Vůdce byl při cvicích v poslušnosti nedůsledný a pes si zvykl na „nedoslýchavost a neposlušnost“. Zameškání přípravy se potom těžko napravuje.

Když přivedeme mladého psa do pole k hledání, navádíme ho zásadně proti větru. Na vodítku s ním ještě provedeme několikrát: „Sedni, daun, k noze“, abychom ho změkčili a utvrdili v poslušnosti. Tím, že již má vžitá cviky v poslušnosti, vedme ho k tomu, aby hledal proti větru příčně do stran, zpočátku nejvíce tak do 80 – 100 kroků. Vypouštíme psa s povel „hledej“ a pravicí ukážeme žádaný směr hledání. Je-li pes pomalý, kousek s ním popoběhneme, aby si zvykl hledat skokem. Obrátí-li se po několika skocích a vrací-li se k nám, zadaunujeme ho, jdeme k němu a povel : „Fuj, co je to, tady hledej“ ho nutíme, aby doběhl až k okraji krytiny. V tom okamžiku pískneme „ fííí-fí „ , obrátíme se na opačnou stranu, paží přitom ukazujeme směr a stejným způsobem psa přimějeme, aby doběhl až k opačnému konci krytiny. Je jedno jestli začneme pravou či levou stranou. Tak zavádíme psa po několik dní, až pozná, že musí krytinu prohledávat příčně od kraje ke kraji. Psovi pomáháme pochopit tuto disciplínu tím, že sami přitom měníme směr vlevo a vpravo. Později pak jdeme klidně za ním středem a pouze několika kroky naznačíme směr, kterým má psík hledat. Rozběhne-li se pes přímo proti větru, použijeme stejný postup nápravy jako při vracení se k nám. Když je zaujat nějakým pachem nebo stopou ubíhající zvěře, většinou nereaguje na hvizd „ fíí-fí „ , znamenající: „Sem nebo k noze“. Psík rád tento hvizd přeslechne. V tom případě energicky dáváme psíkovi povel k „daunu“, dlouhým hvizdem. Zde se ukáže,

jaký byl náš výcvik v poslušnosti. Pokud ani zde psík nezareaguje, je potom nutné přistoupit k důslednějším způsobům výcviku. Např. v použití dlouhé šňůry, přívěsku (viz. Knoll a Bača). Jednou z možností je i výstřel, kterým se pes zbrzdí a začne reagovat na zvukový signál píšťalky (výstřel je myšlen do vzduchu).

Abychom docílili pevného vystavování, musí být psík klidný před zvěří. Přirozený klid má jen velmi málo psů. Téměř každého musíme štvání, zejména zajíců (srnčí), odnaučit. Rovněž postup musí být individuální. Málo temperamentnímu psovi raději dovolíme, aby si zpočátku zajíce několikrát prohnal. Jde o to, vzbudit v něm loveckou vášně a současně i chuť k práci. Náruživé a těžko ovladatelné štváče se snažíme hned od začátku této nectnosti odnaučit. Používáme k tomu dlouhou šňůru připevněnou k výcvikovému obojku, nebo použijeme různých postrojů, které zabraňují psovi štvát. Vyrážející pes za zvěří nabíhá do obojku až udělá salto, nebo se svalí. Poté ho slovy: „Daun, fuj zajíček,, na delší dobu zdaunujeme, případně u temperamentnějšího psa vyžadujeme plazení okolo zaječícího lože a poté ho necháme delší dobu zadaunovaného se slovy „ fuj zajíček,,. V současné době je „moderní“ používání elektronického obojku. Je to věc velmi účinná, která dokáže zkrátit dobu výcviku poslušnosti a klidů na minimum, ale pro zkušeného cvičitele, který zná výborně povahu svého psa. Ve většině případů u nezkušených vůdců nadělá tento způsob výcviku více škody než užitku. Často stačí pomůcka, která zamezení psovi běžet tryskem. Chce-li takto pes běžet, ihned se svalí. Toho musíme využít k ostrému povelu: „ daun – fuj zajíček „. Těch možností je mnoho a jsou vesměs popsány v dostupné odborné literatuře.

Při zavádění ohaře do polních kultur (jaro, podzim) a tomto nácviku netrvá nikdy dlouho, kdy psík poprvé vystaví. Někteří psi vystaví zvěř ihned, jak na ni poprvé narazí. Některým to trvá kratší či delší dobu. Je to však jejich vrozená vlastnost, kterou vhodným výcvikem umocníme, nevhodným nebo nesprávným utlumíme. Většina ohařů sice zvěř vystaví, ale poté vyrazí a zvěř pronásledují. Zpočátku, kdy je drobná zvěř vidět (vedeme psa na šňůře) a psík ji spatří, vždy velíme „daun“ a nutíme ho zůstat v této poloze delší dobu. Při tomto nácviku netrvá nikdy dlouho, kdy nám psík poprvé vystaví. Pevnému vystavování pak naučíme psa tím, že je např. zadržet na dlouhé šňůře a s povelu „stůj nebo stojíš“ ho nutíme ke klidu. Tím zamezíme vyrazení zvěře. Pomalu docházíme k psovi, pochválíme ho a necháme ho chvíli vystavovat. K utvrzení vystavování dojde i tehdy, kdy psovi velíme povel k ulehnutí (daun) a ponecháme ho nasávat pach zvěře. Poté kráčíme bokem k zalehnuté zvěři, abychom ji sami zvedli. Jakmile zvěř vzlétne či vyběhne z krytiny, dáváme ostrý povel k daunu. Pokud psík nereaguje a vyráží za zvěří, naběhne nám do šňůry a vtom prudce trhne až pes udělá salto. Opět následuje ostrý povel: „daun“ - zůstaň.

Toto je silný podmíněný reflex a při několikerém opakování každý pes snahu po vyrazení a následně štvání, takového zanechá. Z počátku stačí, když pes správně vystaví dva kusy zvěře. Psíka chválíme a poté odvedeme jinam. Aby měl však pes z hledání a celkové práce radost, je nutné ho nechat sem tam nějakého zajíce prohnat. Dostat ho potom zpátky do „ poslušnosti,, není pak velký problém. U některého ohaře musíme být důslednější (tvrdší), s některými musíme jednat velmi mírně, hodně a často chválit. Trest je až to poslední. Důslednost s různou razancí povelů není pro psa trestem, ale je to již stupeň „parforsního výcviku“.

S mladým nezkušeným psem nikdy necvičíme v silném nárazovém větru. Na takového psa to má nepříznivý vliv.

Psík si výcvikem postupně zvykl na výstřel a již po ráně sám nebo s povelu daunuje. Je proto možné po vystavení, při vzlétnutí nebo vyběhnutí zvěře, psa zadaunovat výstřelem. Z počátku

budeme muset použít i slovní povel. Pes si brzy zvykne a bude daunovat na výstřel i bez povelu. Pokud bude v přímé blízkosti psík projevovat neklid, ostych nebo krátkodobě i bázlivost, od střílení po vystavení upustíme. Budeme však klid po výstřelu dále cvičit a to v takové vzdálenosti, která psovi nedělala problém. Postupně budeme dle potřeby vzdálenost zkracovat či zase prodlužovat. Až nastane doba, kdy si pes po vystavení a vzlétnutí zvěře výstřelu prakticky nevšimne.

Současně s vystavením bude mít pes snahu za zvěří postupovat. Vrožený štváč rychle a většinou skokem. Jak ho této nectnosti odnaučit již bylo popsáno. Jiný bude sám od sebe opatrně postupovat za zvěří až do doby, kdy mu síla pachu nedovolí jít blíže. Psíka při této činnosti chválíme, ale zvěř si vyšlápeme sami. V opačném případě psa nutíme ke klidu. Pokud vidíme, že psík s postupováním otálí, povzbudíme ho pohlazením, slovním povelu: „dobře, dál postup, pomalu... „ a při vzlétnutí zvěře velíme „ daun „ s následným výstřelem. Psa chválíme, ale snahu o vyběhnutí za zvěří okamžitě vhodným způsobem (dle povahy psa) potrestáme.

Přirozené sledování stopy je rovněž vlohou vlastnost ohaře. U temperamentních psů se jedinec vždy navádí na stopu, kde zrakově nebyl v kontaktu se zvěří. Je totiž od přírody hůře ovladatelný a celkový výsledek by mohl negativně ovlivnit další výcvik. U méně temperamentních měkčích psů zájem o stopu bude ovlivňovat přítomnost vůdce. Zde je nutné psíka chválit a většinou ho musíme na stopu i navádět. Tuto disciplínu nějakým zvláštním způsobem nenacvičujeme. Pokud dáme psíkovi šanci, stopu nám bude přirozeně po určitou vzdálenost (jak mu dovolíme) sledovat. Pro ZV to stačí. Na důkladnější výcvik v stopování je dost času až je pes utvrzen ve vystavování a zvláště v hledání vysokým nosem.

Ohař jakéhokoliv plemene je nezaměnitelný pomocník při výkonu práva myslivosti. Aby tomu tak bylo, je třeba věnovat výcviku psa patřičnou pozornost, mít ho rád a vyhovět jeho potřebám. Jen za těchto okolností Vám bude dobře sloužit a dělat radost.

*František Zahradníček
výcvikář MSKAO*

článek je na našem webu publikován s laskavým svolením autora